

Länsi-Suomen merivartiosto
EsikuntaVastuuyksikkö/ Vastuualue

22.04.2013

1 (3)

Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto

Rajavartiolaitoksen esikunnan lausuntopyyntö RVLDnro/2012/4026, 14.3.2013

LÄNSI-SUOMEN MERIVARTIOSTON LAUSUNTO RAJAVARTIOINTIA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMISESTA

Länsi-Suomen merivartiosto pitää luonnoksessa esitettyjä rajavartiointia koskevan lainsäädännön uudistuksia tarpeellisena ja puoltaa lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettyjä perusteita. Erityisesti yhteispartiointiin liittyvien toimivaltuuksien ja rajajoukkoihin kutsuttavien henkilöiden toimivaltuuksien määrittely selkiyttää tilannetta verrattuna voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Länsi-Suomen merivartiosto pitää hyödyllisenä meripelastuslakiin esitettyjä muutoksia palkkioiden ja korvausten suorittamisen perusteista (pykälät 21 - 23). Meriturvallisuuden varautumisen kannalta on tärkeää, että rajavartiolaitoksen johtamiin meripelastusharjoituksiin vapaaehtoisesti osallistuvien tahojen henkilö- ja esinevahingoista otetaan asianmukainen vastuu.

Länsi-Suomen merivartiosto pyytää vielä kiinnittämään huomiota seuraaviin kohtiin:

Ehdotetussa uudessa rajavartiolain 77 b -pykälässä viitataan edellä olevaan 79 a pykälään; ilmeisesti on tarkoitus viitata 77 a -pykälään.

Rajavartiolakiin ehdotetaan säädettäväksi uusi 28 a §, jossa säädettäisiin rajavalvonnan yhteydessä tehtävään henkilöntarkastukseen liittyvistä menettelyistä. Perustelujen mukaan syvemmälle menevä henkilöntarkastus edellyttäisi rajanylityspaikan esimiehenä toimivan rajavartiomiehen päätöstä. Alusliikenteen rajatarkastuksen suorittamisesta vastaa erityinen partio. Olisi perusteltua, että rajanylityspaikan esimieheksi voitaisiin rinnastaa aluksessa tarkastusta suorittavan partion johtaja. Länsi-Suomen merivartio esittää, että asiaan otettaisiin kantaa ainakin pykälän perusteluissa.

Uudessa rajavartiolaitain 35 c §:ssä säädetään ampuma-aseen käytöstä. Kyseisen pykälän kolmannessa momentissa säädetään virkamiehistä, joilla on toimivaltuus päättää ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta. Esitetyn säännöksen on tarkoitus asiallisesti vastata poliisilain 2 luvun 19 pykälää. Käytännössä toiminnallisena erona poliisia koskevaan sääntelyyn on kuitenkin se, että poliisissa yleisjohtajan tulee olla päällystään kuuluva poliisimies, jolloin yleisjohtajalla on aina oikeus päättää ampuma-aseen käytöstä. Rajavartiolaitoksessa yleisjohtajana voi toimia sellainen vähintään kapteenin arvoinen rajavartiomies, joka on suorittanut yleis- ja kenttäjohtokurssin ja jolla on riittävä kokemus rajavalvonnan johtamisesta. Näin ollen on mahdollista, että yleisjohtajana toimii rajavartiomies, joka ei ole esiupseerin virassa ja jolla ei kyseisen esitetyn 35 c §:n nojalla olisi oikeutta päättää ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta.

Jotta rajavartiolaitoksen operatiivinen toiminta ampuma-aseen käytöstä päättämisen osalta olisi poliisin toimintaa vastaavalla tasolla, olisi säädettävä, että ampuma-aseen käyttämisestä voisi päättää myös yleisjohtajana toimiva rajavartiomies (tai toisaalta määrättävä, että yleisjohtajan tulee olla vähintään esiupseerin virassa palveleva rajavartiomies). Länsi-Suomen merivartiosto esittää, että 35 c §:n kolmanteen momenttiin lisätään yleisjohtajan tehtävään määrätty vähintään kapteenin arvoinen rajavartiomies ampuma-aseen käytöstä päättämään oikeutettujen virkamiesten joukkoon.

Rajavartiolaitain 37 §:ssä säädetään etsintäkuulutettuihin henkilöihin kohdistettavista toimenpiteistä. Koska koko pykälä käsittelee etsintäkuulutettuja henkilöitä, näin ollen selvyyden vuoksi myös toisen momentin ensimmäisen lauseen olisi perusteltua kuulua: "*Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu etsintäkuulutettu henkilö on velvollinen...*". Tällöin pykälä vastaisi täsmällisemmin poliisilain vastaavaa säädöstä.

Rajavartiolaitoksen tutkittavien rikosasioiden jaottelu uudella tavalla on tarkoitettu ainoastaan selkiyttämään tutkittavia rikosasioita, ja sen on tarkoitus olla luonteeltaan tekninen. Rajavartiolaitoksen tutkittavia rikosasioita koskevan 42 § 1 momentin sanamuoto kuuluu siten, että rikoslain 25 luvun 3 ja 3 a §:ssä tarkoitettua ihmiskauppaa tai muuta rikoslain 25 luvussa tarkoitettua vapautteen kohdistuvaa rikosta voidaan tutkia "*mainittuja rikoksia ja näihin tekoihin liittyvää*" rikosta tutkittaessa. Voimassa olevan lain ko. 'mainitut rikokset ja teot' viittaa aiemmin pykälässä lueteltuihin rajavartiolaitoksen valvottavan rajan ylittämistä annettujen säännösten tai määräysten rikkomiseen rikoslain 17 luvun 7 tai 7 a §:ssä säädetyllä tavalla tai muulla laissa säädetyllä tavalla, sekä rikoslain 17 luvun 8 ja 8 a § tarkoitettuun laittoman maahantulon järjestämiseen; nämä on uudessa pykäläehdotuksessa jaoteltu toisin ja selvennetty vastaamaan Schengenin rajasäännösten määritelmiä.

Uuden 42 § kohdassa 3 viitataan enää siis vain kohtaan 2, mutta sanamuoto kuuluu edelleen "*laittoman maahantulon järjestämistä ja näihin tekoihin liittyvää rikoslain 25 luvun...*". Jos rikoslain 25 luvun mukaisten rikosten tutkiminen on toimivaltuuksien mukaista ainoastaan laittoman maahantulon järjestämisen tutkimuksen yhteydessä, voisi sanamuoto kuulua esimerkiksi "*laittoman maahantulon järjestämistä ja siihen liittyvää rikoslain 25 luvun...*". Viittauksesta on siis jätetty pois aiemmin pykälässä olleet rajan ylittämistä annettujen säännösten ja määräysten rikkomiseen liittyvät teot (joiden

yhteydessä ei käytännössä tutkita rikoslain 25 luvussa tarkoitettuja rikoksia); tätä Länsi-Suomen merivartiosto on toivonut selkiytettäväksi aiemmassa lausunnossaan rajavartiolainsäädännön kokonaisuudistuksen täytäntöönpanoa koskevan arvioinnin II vaiheen selvityshankkeen yhteydessä.

Valtionrajarikoksesta ei tuomita ulkomaalaista, joka on ollut RL 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun ihmiskaupan kohteena. Näin ollen rajavartiolaitoksella ei olisi toimivaltuutta tutkia tähän liittyvää ihmiskauppaa, ellei siinä voida osoittaa myös laittoman maahantulon järjestämistä. Länsi-Suomen merivartioston mielestä on tarpeetonta rajoittaa omaa toimintamahdollisuutta tältä osin, vaikka kyseisen kaltaisia tapauksia olisi erittäin harvoin.

Länsi-Suomen merivartiosto on esittänyt jo rajavartiolainsäädännön kokonaisuudistuksen täytäntöönpanoa koskevan arvioinnin II vaiheen esiselvityshankkeen yhteydessä, että harkittaisiin, tulisiko rajavartiolaitoksella olla toimivaltuus tutkia ihmiskaupparikosta myös ilman, että siihen liittyvän laittoman maahantulon järjestämisen tunnusmerkistö täyttyy. Länsi-Suomen merivartiosto on edelleen sitä mieltä, että myös pelkkä ihmiskaupparikos voitaisiin tutkia rajavartiolaitoksen toimesta.

Vartioston komentaja
Kommodori

Jukka Savolainen

Meritoimiston päällikkö
Komentajakapteeni

Mikko Pinola

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsittelyjärjestelmässä. Rajavartiolaitos 22.04.2013 klo 18.50. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.